

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-2>

INTERNATIONAL STANDARDS ON LAWMAKING FORMALIZED IN UN ACTS AND THEIR INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF NATIONAL LEGISLATION

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОТВОРЧОСТІ, ЩО ФОРМАЛІЗОВАНІ У АКТАХ ООН ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Volokhov O. S.

*Candidate of Sciences (Law),
Doctoral student of the Department
of Theory of State and Law
Koretsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Волохов О. С.

*кандидат юридичних наук,
докторант відділу теорії держави
і права
Інститут держави і права
імені В. М. Корецького
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Реформування національного законодавства має відбуватися із дотриманням міжнародних стандартів та європейських принципів у сфері правотворчості. Адже, на думку К. Пістор, гармонізація законодавства до світових практик шляхом використання правових стандартів є кращим засобом побудови правової архітектури. Стандарти можуть бути включені до міжнародних конвенцій, двосторонніх договорів або зберігати необов'язкову форму рекомендацій. Стандартизація кращих світових практик розробки ефективного законодавства прискорює процес правової конвергенції з подвійною вигодою, адже вона скорочує трансакційні витрати для транснаціональних інвесторів; підвищує якість правових інститутів у країнах, де такі інститути є менш розвиненими [1, р. 1].

Зазвичай, під міжнародним стандартом розуміються загальні правила, єдині вимоги, які ставляться до тих чи інших нормативних основ і правозастосовної практики з точки зору міжнародного права; певний правовий рівень, нижче якого держави опускаються не мають права [2, с. 19].

Поняття «міжнародні стандарти правотворчості» можна визначити як загальні правила та ідейно-ціннісні орієнтири, які формалізовано в міжнародних правових актах (документах) міжнародних урядових та неурядових організацій, та які містять вимоги для забезпечення високого рівня організації правотворчого процесу, формування

ефективного національного законодавства відповідно до принципів верховенства права.

Серед усіх міжнародних стандартів правотворчості саме ті, що формалізовані актами ООН та її спеціалізованих установ, є більш загальними і всеосяжними. Варто зазначити, що стандарти правотворчості, розроблені ООН, сама Організація розглядає у контексті забезпечення демократичного розвитку держав або ж дотримання принципів і цінностей демократії державами-членами.

1. Генеральна Асамблея ООН і колишня Комісія ООН з прав людини (замінена Радою ООН з прав людини), використовуючи міжнародні документи ООН з прав людини, намагалися визначити принципи і цінності демократії. Так, у 2000 році Комісія рекомендувала низку законодавчих, інституційних і практичних заходів для зміцнення демократії, а у 2002 році визначила перелік основних елементів демократії, які включали: повагу до прав людини та основних свобод; здійснення влади відповідно до принципу верховенства права; поділ влади; незалежність судової влади; прозорість і підзвітність державного управління тощо [3]

При цьому, акти ООН формують основи для розвитку національного законодавства переважно в контексті забезпечення загальних прав людини, що містяться у міжнародно-правових актах, прийнятих в рамках роботи Організації.

2. У ст. 55 Статуту ООН зазначається, що однією з основних цілей Організації є сприяння «...загальній повазі та дотриманню прав людини і основних свобод для всіх...». Для реалізації цієї мети ООН прийняло ряд важливих міжнародних документів у сфері захисту прав людини, які втілили у собі найпрогресивніші ідеї, розроблені людством протягом багатьох століть.

Першим актом ООН, що містив загальновизнані права людини, став акт «м'якого» права – Загальна декларація прав людини 1948 р. Декларація була прийнята у формі резолюції Генеральної Асамблеї ООН, яка набула значення найважливішого міжнародного документа ООН. Генеральна Асамблея ООН проголосила Загальну декларацію прав людини як завдання, до виконання котрого мають прагнути усі народи, усі держави.

Декларація складається з преамбули і 30 статей. Вона включає природні права, громадянські, політичні і соціально-економічні права. Усі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах, зазначається у ст. 1 Декларації. Як визначальне закріплене право людини на життя, свободу і на особисту недоторканність (ст. 3). Виходячи з цього, ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують його гідність, ставлення

і покарання (ст. 5). Ст. 7 передбачає рівність усіх людей перед законом, їх право на рівний захист законом.

Декларацією закріплені також такі соціальні права, як право на соціальне забезпечення (ст. 22), працю і вільний вибір роботи (ст. 23), відпочинок і дозвілля (ст. 24). Відповідно до ст. 25 кожна людина має право на такий життєвий рівень, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї. Гарантіями зазначених прав є право людини на соціальний і міжнародний правопорядок, при якому права і свободи, викладені у Декларації, можуть бути реалізованими [4, с. 281].

3. На основі Загальної декларації прав людини було розроблено запропоновані у 1966 р. для прийняття юридично обов'язкові документи – Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Обидва документи набули чинності у 1975 р. після їх ратифікації, як це було обумовлено у текстах, 35 країнами. Вплив норм обох Пактів про права людини на національну правотворчість є значним, адже їх навіть використовують для визначення політики тоталітарних держав, що не підписали ці документи [5, с. 13]. Важливим досягненням обох Пактів про права людини є створення власних органів контролю щодо їх дотримання.

4. Особливе значення у національній правотворчості мають конвенції ООН з прав людини, а саме Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р.; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р.; Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 р.; Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 р. Крім універсального характеру дії, ці міжнародні документи мають значну перевагу серед інших актів, що полягає у наявності власних органів контролю дотримання та імплементації. Такі органи представлені відповідними комітетами, питання створення та компетенції яких визначаються безпосередньо у статтях конвенцій [6, с. 204].

5. В. Мицик зазначає, що дані конвенційні органи ООН мають схожі процедурні повноваження контролю, а саме: розгляд початкових та періодичних доповідей держав щодо реалізації положень ратифікованих конвенцій та забезпечення прав, викладених у пактах; розгляд повідомлень про порушення зобов'язань однією державою – учасницею щодо іншої; розгляд скарг окремих осіб та груп осіб про порушення їх прав державою; розслідування за власною ініціативою порушення конвенційних прав державами-учасниками; розгляд періодичних доповідей держав; залучення спеціалізованих установ і компетентних органів ООН до подання експертних висновків та

доповідей з приводу здійснення положень акта [7, с. 238]. Активний міжнародний контроль дотримання міжнародних стандартів, що передбачені як обома Пактами, так і конвенціями ООН, змушує законодавця звертатися до положень цих універсальних документів з прав людини для недопущення їх порушення.

6. Якщо проаналізувати вищезазначені Конвенції ООН з прав людини, то можна дійти висновку, що всі вони стосуються міжнародно-правового захисту постулату рівності та ліквідації різних аспектів дискримінації як негативного ставлення до певних груп населення. Взагалі, будь-яка дискримінація – це явище, яке гостро відчувається соціально, але важко зафіксувати формально [8, с. 101].

7. Поняття «дискримінація» було закріплено у Загальній декларації прав людини 1948 р. та обох Пактах 1966 р., проте така нерівність часто має завуальований характер, що ускладнює її виявлення та доведення під час застосування законодавства. Більш того, дискримінація виступає досить поширеним негативним явищем під час формування нового законодавства та спроб розширити права окремих груп суспільства, фактично за рахунок інших (так звана позитивна дискримінація), а отже, міжнародні стандарти, які містяться у Конвенціях ООН з прав людини, мають особливе значення для забезпечення рівного захисту прав людини.

8. Отже, міжнародні стандарти правотворчості, що формалізовані актами ООН, створюють ідейно-ціннісну основу для забезпечення прав і свобод людини та громадянина у національній правовій системі. Крім цього, ООН активно поширюються принципи демократичного розвитку та верховенства права для впливу на національну правотворчість, про що свідчать Резолюції Ради ООН з прав людини (Резолюція 19/36 від 19 квітня 2012 року та Резолюція 28/14 від 9 квітня 2015 року), а також численні програмні та технічні документи Організації.

Література:

1. Pistor K. The Standardization of Law and Its Effect on Developing Economies. Research papers for the Intergovernmental Group of Twenty-Four on International Monetary Affairs. N 4. 2000. 21 p.
2. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 121 с.
3. Democracy and Human Rights The human rights normative framework URL: <https://www.un.org/en/global-issues/democracy>
4. Енциклопедія політики і права. Наукове видання / за. ред. В. П. Горбатенка, П. В. Мироненка. К. : Вид. Політія, 2024. 788 с.

5. Буроменський М. В. Міжнародно-правові стандарти внутрішньодержавної демократії. *Вісник Академії правових наук України*. 1997. № 2(9). С. 12–21.

6. Волохов О. С. Контроль за дотриманням міжнародно-правових актів у сфері праці: сучасний стан та перспективи. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 203–207.

7. Мицик В. В. Права людини у міжнародному праві. *Міжнародно-правові механізми захисту* : підручник для ВУЗів. К. : Видавничий дім «Проміні», 2010. 722 с.

8. Волохов О. С. Міжнародні правові акти як джерела трудового права України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Волохов Олексій Сергійович Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2013. 200 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-3>

**HISTORICAL AND LEGAL ANALYSIS OF THE CREATION
OF THE PRE-JUDICIAL INVESTIGATION BODIES
OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION BUREAU OF UKRAINE,
THE STATE BUREAU OF INVESTIGATION AND THE BUREAU
OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE (2014–2021)**

**ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СТВОРЕННЯ ОРГАНІВ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНОГО
БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ТА БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ (2014–2021 РОКИ)**

Suprunchuk O. O.

*officer of the State Border Service
of Ukraine,
Postgraduate Student,
National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine*

Супрунчук О. О.

*офіцер Державної прикордонної
служби України,
аспірант,
Національна академія
внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Постановка проблеми. Україна, як держава, на рівні Основного Закону визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність найвищою соціальною цінністю [1]. Захист особи, суспільства та держави